

Türkiye’de Döviz, Faiz ve Bankacılık Kaynaklı Finansal Kırılganlıkların Temel Belirleyicilerinin Analizi

*Analyzing Main Determinant of Currency, Debt and Banking Crises and
Fragilities in Turkey*

Murat TÜRKER

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

Ankara, Türkiye

mturker@bddk.org.tr

Özet

Gerek Türkiye, gerekse global ekonomilerin son çeyrek yüzyılda yüzyüze geldiği finansal krizlerden çıkarılan en temel ders, bir yandan bu krizleri tetikleyen nedenlerin dikkatli biçimde tespit edilerek üzerine gidilmesinin, diğer yandan bundan sonra olması muhtemel krizlere karşı finansal kurumları güçlendirici mekanizmalar, kurumsal yapılar ve yeni bir finansal mimarinin kurgulanmasının gerekliliğidir. Türkiye’de de döviz, faiz (borç) ve bankacılık kaynaklı kırılganlıkların hangi temel nedenlerden ileri geldiğinin doğru ve zamanında tespiti, soruna doğrudan çözüm bulma konusunda düzenleyicilere ışık tutacak ve ortaya çıkması muhtemel şok ve buhranların önüne geçecek ya da etkilerini azaltacaktır. Çalışmada, ülke gerçekleri ile uyumlu biçimde, finansal kriz türlerinin birbirinden bağımsız ortaya çıkmadığı, bilakis birbirinden etkilenmek ve birisinin diğerini tetiklemesi şeklinde ikiz kriz ya da üçlü krizler şeklinde ortaya çıktığı gözlemi ile Türkiye’ye özgü teşhis ve öneriler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Buna göre Türkiye’de son yirmi beş yılda yaşanan finansal krizleri tetikleyen faktörlerin başında düşük milli gelir düzeyi, zayıf özkaynak yapısı, düşük banka karlılığı, yetersiz döviz rezervi, yüksek enflasyon, açık pozisyon-sıcak para politikası, ülkeden döviz çıkışı, manipülatif kredi derecelendirme notları ve bankaların aracılık misyonunu terk ederek risksiz getiri sağlayan enstrümanlara yönelmesi gibi temel göstergeler gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kırılganlık, Döviz Krizi, Faiz (Borç) Krizi, Bankacılık Krizi

Abstract

The basic lessons obtained from financial turbulences all over the world are the need to spot main causes, identify the triggering risk factors and consequently develop resolution plans for the potential financial crises, which include the establishment of a sound and strong financial system with strengthened institutional and structural bodies. Accurately and timely detection of the main causes that trigger financial fragilities

emerging from currency, debt and banking is supposed to guide regulators to find "to the point" solutions to the fragility problems and to isolate their effects. Since in the Turkey case, financial crises were observed to occur in the form of twin crises or triplet crises, in this paper, we put forward Turkey-specific diagnoses and suggestions. Thus, the main factors that triggered financial turmoils in Turkey's last quarter century are low GDP, inadequate equity capital, insufficient bank returns, poor FX reserve, high inflation, short position-hot money policy, capital outflows, manipulative credit ratings and bank inertia, namely a trade off between credit transactions and risk-free investment vehicles.

Keywords: *Financial Fragility, Currency Crisis, Debt Crisis, Banking Crisis*